

اصول قانون اساسی

در تونظرات شورای نگهبان

عنوان

اصل شصت و دوم

شماره مسلسل: ۱۳۹۴۰۰۴۷،۲

تاریخ: ۱۳۹۵/۰۲/۲۸

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه

عنوان:

اصول قانون اساسی در پرتو نظرات شورای نگهبان

اصل شصت و دوم

تدوین:

محمد فتحی

ناظر علمی:

کاظم کوهی

گروه تدوین نظرات و مبانی آراء شورای نگهبان

شماره مسلسل: ۱۳۹۴۰۰۴۷، ۲

تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۰۲/۲۸

پژوهشکده شورای نگهبان

فهرست مطالب

اصل شصت و دوم.....	۲
۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی.....	۲
۱-۱- طرح لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبین رد صلاحیت شده در	
انتخابات مختلف.....	۲
۲-۱- طرح استانی شدن حوزه‌های انتخابیه مجلس شورای اسلامی در	
برخی استان‌های کشور.....	۳
۳-۱- طرح نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان.....	۴
۴-۱- طرح اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی....	۴
۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران.....	۵
۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان.....	۵
۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی.....	۵
۵- تذکرهای ارشادی و قانونی شورای نگهبان.....	۵

اصل شصت و دوم

مجلس شورای اسلامی از نمایندگان ملت که به طور مستقیم و با رأی مخفی انتخاب می‌شوند تشکیل می‌گردد. شرایط انتخاب‌کنندگان و انتخاب‌شوندگان و کیفیت انتخابات را قانون معین خواهد کرد.

۱- نظرات شورای نگهبان در خصوص مصوبات مجلس شورای اسلامی

۱-۱- نظر شماره ۷۸/۲۱/۵۱۷۳ مورخ ۱۳۷۸/۵/۲۸ شورای نگهبان در خصوص طرح لزوم رسیدگی دقیق به شکایات داوطلبین رد صلاحیت شده در انتخابات مختلف مصوب ۱۳۷۸/۵/۱۳ مجلس شورای اسلامی:

۱-۱-۱- اطلاق ماده واحده و تبصره (۱) آن،^(۱) نسبت به شرایط اثباتی داوطلبان

۱. ماده واحده- به موجب این قانون کلیه مراجع بررسی‌کننده صلاحیت داوطلبان در انتخابات مختلف موظف هستند صرفاً براساس شرایط قانونی و مستند به دلایل و مدارک معتبر، به بررسی صلاحیت داوطلبان بپردازند و چنانچه صلاحیت داوطلبی را رد کردند باید علت رد صلاحیت را با ذکر موارد مستند به قانون و مدارک مربوطه، کتباً به داوطلب اعلام نمایند.

تبصره ۱- علت رد صلاحیت و موارد آن باید به صورت کتبی به داوطلب ابلاغ گردد و در صورت درخواست داوطلب، باید مستندات رد صلاحیت نیز توسط مرجع رسیدگی‌کننده کتباً یا حضوراً به اطلاع او رسانده شود. ذکر منبع مستندات به تشخیص مرجع رسیدگی‌کننده خواهد بود.

با عنایت به اظهار نظر شماره ۷۸/۲۱/۵۱۷۳ مورخ ۱۳۷۸/۵/۲۸ شورای نگهبان نسبت به این مصوبه و با توجه به اصرار مجلس بر مصوبه خویش، این مصوبه به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارجاع شد.

مصوبه مورخ ۱۳۷۸/۸/۲۲ مجمع تشخیص مصلحت نظام:

ماده واحده- به موجب این قانون کلیه مراجع رسیدگی‌کننده صلاحیت داوطلبان در انتخابات مختلف (به استثناء انتخابات خبرگان رهبری که مطابق اصل ۱۰۸ قانون اساسی خواهد بود) موظفند صرفاً براساس مواد قانونی و براساس دلایل و مدارک معتبر که توسط مراکز مسئول قانونی به مراجع اجرایی و نظارتی ارسال شده است، به بررسی صلاحیت داوطلبان بپردازند و چنانچه صلاحیت داوطلبی را رد کردند باید علت رد صلاحیت را به شرح زیر با ذکر مواد قانونی مورد استناد و دلایل مربوطه، به داوطلب ابلاغ نمایند:

۱- مستندات قانونی باید به صورت کتبی به داوطلب اعلام گردد.

۲- در صورت درخواست داوطلب باید دلایل و مدارک رد صلاحیت نیز توسط مرجع رسیدگی‌کننده به ترتیب زیر به اطلاع وی رسانده شود:

الف- در کلیه موارد به استثنای بندهای (ب)، (ج) و (د) دلایل و مدارک کتباً به اطلاع وی می‌رسد.

ب- در موردی که دلایل و مدارک با عفت عمومی و یا هتک حیثیت اشخاص مرتبط می‌شود، چنانچه

که لامحاله احراز آن لازم است و الزام مراجع رسیدگی کننده به ارائه مستند و دلیل رد صلاحیت، خلاف قانون اساسی به خصوص اصل ۱۱۵ و مدلول التزامی اصل ۶۲ شناخته شد. علاوه بر این، تبصره یک از جهت عبارتی نیز در بعضی موارد با اصل ماده واحده تناقض دارد که باید اصلاح شود.

۱-۲- نظر شماره ۸۲/۳۰/۳۲۳۹ مورخ ۱۳۸۲/۳/۲۲ شورای نگهبان در خصوص طرح استانی شدن حوزه های انتخابیه مجلس شورای اسلامی در برخی استان های کشور^(۱) مصوب ۱۳۸۲/۲/۳۱ مجلس شورای اسلامی:

۱-۲-۱- برحسب تبصره (۲) ماده واحده، در موردی که رأی داوطلبی در شهرستان پایین تر از سایر داوطلبان شهرستان بوده و در استان نیز رأی وی از بسیاری از افراد دیگر داوطلب در شهرستان های دیگر استان کمتر باشد، نماینده محسوب شده است؛ به عبارت دیگر افرادی که در شهرستان و یا در کل استان رأی بیشتری دارند حذف شده - در صورتی که تعداد رأی دهنده برای کلیه داوطلبان یکسان است - و کسی که نه اکثریت آراء را در شهرستان کسب نموده و نه در کل استان اکثریت آراء را در بین داوطلبین شهرستان های دیگر استان به دست آورده است نماینده محسوب گردیده؛ لذا این تبصره از این جهت مغایر بند (۹) اصل سوم و اصول ۶ و ۶۲ قانون اساسی شناخته شد.^(۲)

→

شخص داوطلب در معرض هتک باشد دلایل و مدارک حضوراً به اطلاع وی می رسد و در صورتی که پس از اطلاع حضوری، فی المجلس به طور کتبی تقاضا کند دلایل و مدارک مربوط، کتباً به وی ابلاغ می شود.

ج- چنانچه ذکر دلایل و مدارک علاوه بر هتک حیثیت داوطلب متضمن هتک فرد یا افراد دیگر باشد، دلایل و مدارک فقط حضوری به اطلاع داوطلب می رسد.

د- در مورد مربوط به امنیت ملی اعلام دلایل و مدارک و نحوه اعلام آنها به داوطلب به تشخیص کمیسیونی با عضویت رئیس ستاد فرماندهی کل قوا و وزیر اطلاعات و وزیر کشور خواهد بود.

تبصره ۱- ذکر منابع ارائه دهنده اطلاعات مذکور به تشخیص مرجع رسیدگی کننده خواهد بود.

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح استانی شدن حوزه های انتخابیه مجلس شورای اسلامی» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل سوم، شماره ۱-۷۲-۲.

۳-۱- نظر شماره ۹۰/۳۰/۴۴۲۵۹ مورخ ۱۳۹۰/۷/۳۰ شورای نگهبان در خصوص طرح نظارت مجلس بر رفتار نمایندگان^(۱) مصوب ۱۳۹۰/۷/۶ مجلس شورای اسلامی:

۱-۳-۱- علاوه بر اینکه ماده (۶)^(۲) همان ایراد مذکور در بند (۲) [= مغایرت با اصل ۶۵] را دارد، بندهای (چ)، (ح)، (ذ) و (ر) آن نیز چون مغایر احکام و تکالیف مقرر در قانون اساسی برای مجلس و نمایندگان می‌باشد، خلاف اصول متعدد قانون اساسی است. همچنین تبصره (۲) این ماده نیز، مبنیاً بر ایراد بند (ر) واجد ایراد می‌باشد.

۴-۱- نظر شماره ۹۴/۱۰۲/۷۹۰ مورخ ۱۳۹۴/۲/۲۳ شورای نگهبان در خصوص طرح اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی،^(۳) مصوب ۱۳۹۴/۱/۳۰ مجلس شورای اسلامی:

۱-۴-۱- اطلاق ماده (۸) موضوع الحاق ماده (۱۵۴ مکرر)، با توجه به تبصره (۲) ماده (۱۴۵)، نسبت به مواردی که مصوبه به تصویب کمیسیون نرسد و یا نظر مخالف و موافق در مورد جزء جزء و نیز پیشنهادات نمایندگان استماع نشود، اشکال دارد. به علاوه نظر به اینکه از اصول متعدد قانون اساسی شورایی بودن امور مجلس استفاده می‌شود، لازم است رأی‌گیری در خصوص هر یک از مواد و اجزاء طرح یا لایحه به صورت انحلالی انجام گیرد. همچنین در مواردی که طرح یا لایحه شامل مواد و اجزاء متعدد کثیری می‌باشد، تصویب مجموعی و کل آن با عنایت به تعداد مخالفین و موافقین و زمان مقرر برای آنان از این جهت نیز واجد اشکال می‌باشد. مضافاً از آنجا که مستفاد از اصول قانون اساسی مربوط به شورای نگهبان، این شورا موظف است عدم مغایرت هر یک از قوانین را پس از تطبیق جزء جزء آنها به صورت انحلالی با شرع و قانون اساسی مورد بررسی قرار دهد، اطلاق آن در مواردی که در مهلت مقرر

۱. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح نظارت مجلس بر امور نمایندگان» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

۲. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هشتم، شماره ۱-۲۱-۱.

۳. گفتنی است این طرح ابتدا با عنوان «طرح اصلاح موادی از قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی (نحوه رسیدگی به طرح‌ها و لوایح قانونی)» به مجلس تقدیم شده است، لیکن عنوان آن، هنگام بررسی در مجلس تغییر کرده است.

بررسی و اظهار نظر به نحو مذکور امکان پذیر نباشد، مغایر قانون اساسی است.^(۱)

۲- نظرات شورای نگهبان در خصوص اساسنامه‌های مصوب هیئت وزیران

۳- نظرات تفسیری و مشورتی شورای نگهبان

۴- نظرات شورای نگهبان در پاسخ به استعلامات اشخاص حقیقی و حقوقی

۵- تذکرات ارشادی و قانونی شورای نگهبان

۱. برای آگاهی تفصیلی نسبت به مستندات قانونی این نظر، رجوع کنید به همین مجموعه، ذیل اصل پنجاه و هشتم، شماره ۱-۲۳-۱.

امام خمینی (ره):

وازشورای محترم مکملان می خواهم و توصیه می کنم، چه در نسل حاضر و
چه در نسل های آینده که با کمال دقت و قدرت و طایف اسلامی و ملی خود
را ایفا و تحت تاثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و
قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه ای جلوگیری نمایند.

(صحیفه امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

آدرس: تهران، خیابان شهید سبهدی قرنیه،
کوچه شهید دهقانی نیا (خسرو سابق)، پلاک ۱۲
صندوق پستی: ۱۳۱۴۵ - ۱۴۶۳
تلفکس: ۰۲۱ - ۸۸۳۲۵۰۴۵
info@shora-rc.ir
www.shora-rc.ir